

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szélkülsőre vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAUER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12
Negyedévre ———— 6
Egy hóra ———— 2
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 246. szám.

Kedd, okt. 27.

A magyar ipar.

— okt. 27.

A magyar sok mindenféle erényei és bünei között valami közepes helyet foglal el az ugynevezett szalmaláng. Erényünk, hogy szép és hazafias magyar gondolatokért gyorsan hevülni és lelkesedni tudunk, vétkünk, hogy a lelkesedésünk hamar lehohad, mert csak afele lobbanékony szalmaláng volt az egész.

Egyebek közt hasonló sorsra jutott a mintegy három év előtt megindult iparpártolási mozgalmunk is. A következmények azt mutatták, hogy az akkori lelkesedés is nagyrészt csak szalmaláng volt. Mi volt akkor a jelszó? Csak a magyar ipart pártoljuk, csak magyar ipari tárgyat vásároljunk. Ha nem is annyira versenyképes a magyar iparcikk, mint a külföldi, inkább azt vásároljuk, még ha talán valamivel drágább lenne is.

De mily hamar a semmibe veszttek ezek az elvek! Pár rövid év leforgása alatt oda formálódtak, hogy igenis pártoljuk a magyar ipart, de az legyen éppen olyan versenyképes, mint a külföldi és ráadásul még olcsóbb is. Rövid idő múlva az ipari tárgyak fogyasztása a régi képet nyerte vissza. Ujból ott látjuk a kereskedelemben és az iparban hivallgani a külföldi árut, s semmiképpen sem hamisított, hanem valóban eredetien francia készítményt, az angol árut a valódi francia pezsgőtől és konyaktól a valódi angol posztóig. Ezek a külföldi dolgok csak azért árulhatók, mert közönségük van az országban, amely veszi és keresi azokat.

A lapok hirdetési rovatában ott találhatjuk a külföldi hirdetőik egész sorát, akik bizonyára nem hirdetnének Magyarországon, ha nem tapasztalnák, hogy az itteni fogyasztás az ő részükre hasznos

talaj. Sok mibennünk a nembánomság nagyon. A lelkes és hazafias beszéd csak kiállító szó a pusztában, amely nem bírja az egész közönséget hosszabb időre magával ragadni. Aki a külkereskedelmi forgalmunk árustatisztikájában lapoz, olyan adatokat találhat benne, amelyek egyenesen megdöbbenőek. Milliók és milliók mennek külföldre olyan árucikkért, amelyek itthon is kaphatók volna. Akárhányszor vásárolunk messze idegenből hozatott olyan iparcikket, amelyet itthon is, talán éppen a szomszéd utcában, hasonló vagy esetleg jobb kivitelben készít valamely itt adózó magyar iparos felebarátunk. Jó szerencse, hogy mégis vannak a magyar ipar fejlesztésének tántoríthatlan hívei, akiket nem csüggeszt el a közönség példátlan közönye. Aki nemcsak jelszavakat hangoztatnak, hanem dolgoznak is abban a reménységben, hogy majd csak megváltozik a hangulat. Amikor majd a magyar közönség is belátja azt, hogy nem hazafias felbuzdulásból kell tdeig-óraig pártolni a magyar ipari munkát, hanem annak állandó pártolása a dolgok egészen természetesen rendje. Amiként természetesen tartja a német, hogy német árut vegyen, vagy a francia, vagy az angol is, vagy akármelyik nemzet.

Azután pedig hasonlóképpen fontos ügy rendes piacot találni a háziipari terményeknek és bizalmat kelteni a népben a piacok iránt. Tudunk olyan közeli falut, ahol az asszonyok a szövöttéseiket egyenesen csehországi kereskedőknak szállítják, mert az itthoni iparpártolásból nagyon szomorú tapasztalatokat szereztek. A szövetségnek előbb munkakedvet kell teremtenie, azután tanítania, bizalmat gerjesztenie: föladatokat, amelyhez buzgó munka és lankadatlan kitartás kell. Ne hogy szalmaláng legyen ez is, mint amilyen volt már eddig is sok ipari akció.

A nagybeeskereki szabad iskola.

— A tanítási terv. —

Nagybeeskerek, okt. 27.

Az iskolánk tegnapi számában közöltük a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület nagybeeskereki szabad iskolájának megalakulását, most pedig adjuk itt tájékoztul az iskola előadói kara által megállapított részletes tanítási tervet, mely a következő:

I. A magyar irodalom ismertetése. Tanórák száma: 10. Előadja: Knyaskó Lajos felső keresk. isk. igazgató. Bevezetés: írásmű, irodalom, ágai. Az epikai költszet áttekintése; Zrínyi, Vörösmarty, Arany. A regény és művelői; legújabb elbeszélések: Mikszáth, Herczeg, Eötvös Károly, Gárdonyi. Lyrai költszetünk; főbb képviselői: Balassa, Csokonai, Kisfaludy S., Vörösmarty, Petőfi, Tompa; újabb lyrikusaink. A dráma: kiválóbb művelői: Kisfaludy K., Katona J.; újabb drámaíróink. Politikai írók és szónokok: Széchenyi, Kossuth, Deák.

II. Gazdasági földleírás. Tanórák száma: 12. Előadja: dr. Czirbusz Géza főgimn. tanár. A gazdasági tényezők: határok, földrajzi fekvés, klíma, nép, termelés, közigazgatás. Magyarország gazdasági leírása. Ausztria gazdasági geográfiája. Németország, Svájc és Hollandia. Oroszország szerepe a világtermelésben. Anglia industrializmusa és világt kereskedelem. A Balkán félsziget geogr. és gazdasági szerepe. Itália, Spanyolország és Franciaország gazdasági helyzetének geogr. okai. Az amerikai Egyesült-Államok északon és délen. Gyarmatbirtokok Ázsiában és Afrikában. Óceánok és vasutak szerepe a világforgalomban. Magyarország gazdasági értéke az európai népcsaládok keretében.

III. A fizika alapelvei. Tanórák száma: 14. Előadja: Harzer József főgimn. tanár. A természettudományok szerepe a modern életben, ezek osztályozása. Erő és mozgás, az erő mérése, a mozgás nevei. Munka és energiája, ezek mérése, az energia fajai és átalakulása. A gépek fogalma, az emelő, hengerek, csiga és lejtő, kísérleti bemutatással egybekapcsolva. Az inga és alkalmazása, kísérleti bemutatással. A légnemű és mérése, kísérleti bemutatással. A légnemű, a légneműmő alapuló készülékek, kísérleti bemutatással. A hang keletkezése és magasságának kísérleti meghatározása. Fénytani

A „TORONTÁL“ tárcája.

A tenger ajándéka.

Harmadnapja, hogy Havret elhagytuk, sűrű köd ereszkedett alá, mely az egész látóhatárt ellepte. Két hosszú napon át sem nem emelkedett, sem meg nem ritkult s habár csakugyan haldtunk, bajos volt elhinni, hogy mozog a hajónk. Mintha a világ, a mindenség megszűnt volna; mintha pusztta pára volna, vagy mintha általános végenyészet után emberi lények csak mi magunk maradtunk volna.

Hogy ugys lehangolt érzésünk még keserűbbé váljék, azt rebesgették, hogy a hajófedélzeten egy kis csecsemő lehelte ki lelkét.

Eleinte mindenki azt hitte, hogy édes anyja az alsó fedélzet vagy legfeljebb a II. osztály utasai közül való. A legnagyobb vakmerőségnek tartották volna, hogy a halál az első osztályu kabinok közé merészkedik.

De csakhamar megtudtuk, hogy a pusztító hatalom nem ismer kíméletet, mert a szerencse által idáig becézgetett, nagy vagyonnal bíró gyermeket ragadtott el az élők sorából.

Meglátogattam Mrs Morrellt, a gyermek any-

ját. Magas, karcsu, fehérarcu, nagyszemű nő volt, ki boldogan, mosolyogva, szépség is lehetett. Most persze az ábrázata épp oly szürkésfehér volt, mint a körülöttünk elterülő levegő, az alattunk fekvő tenger.

Nagy bánata eltakarta a lelkét. Nem volt közlekeny természetű s részvétnyilatkozataim sem közelíthették meg. Fájdalma épp oly áthatatlanul emelkedett előttünk, mint az a köd, melyen a hajó oly óvatosan keresztülhatott.

— A kapitány ur azt kérdezte tőlem, a tengerbe kívánom-e temettetni gyermekemet, — szőlt hozzám gyászos, lélekharangot emlékeztető hangon — én meg azt feleltem, hogy nincs ellene semmi kifogásom.

— Nincs?
— Nincs békésebb, nyugalmasabb hely, mint a tenger mélyesége feneké — felelte s leszállván az est, arra kért, hogy a sötétség leple alatt sétát tegyünk a fedélzeten.

Inkább a részvét, mint a kíváncsiság ösztökélt a következő kérdésre:

— Amerikában várja a férje?
— Igen, — felelte különös, színtelen hangon. — Ott vár a kikötőben a parton. Keresni

fogja a gyermekemet a karjaim között; mert nem látta még a babyt. Párisban lakó édesanyámnál voltam, mikor megszületett s három hónapos korában indultam el az Egyesült-Államok felé.

Megálltunk a korlát mellett s tekintete a sötét hullámok felé tévedt.

— Puha kis bölcső ringatja majd, — szőlt. Bátorsága lelke mélyéig meghatott.

— Honnan meríti az erőt a bánat elviselésére? — kiáltottam.

— Ezt — felelte a mély gyász megható mosolyával — magam sem tudnám megmondani. Ugy rémlik, mintha nem is én volnék az, akit ez a nagy szerencsétlenség sujtott. Bizonyos, hogy ha én volnék az, kinek szép tervei ily szomoruan füstbe mentek s kinek reményei ily csunyan letörték, bizonyára nem marádnának ily szárazak szemeim. A cselédem, Adél az, aki sir.

Másnap reggel a kapitány komoly, megható hangon elvégezte a temetési szertartást s a színtelen ködön keresztül a színtelen tengerbe bocsátották le a kicsikét.

Ott állottam az anya mellett, hogy karomat nyujtva támogassam; de ő nyájasan bár, de

FIGYELEM!

FIGYELEM!

FIGYELEM!

PETRY JAKAB :: NAGYBECSKEREK

Ajánlja az igen tisztelt vevőközönségnek hecses figyelmébe dusan felszerelt raktárát a legújabb fazonban és legizlésebb kivitelben készült

férfi, női és gyermekruháit, valamint férfi- és fiu-kalap különlegességeit,

nemkülönb a legjobb minőségű bel- és külföldi szöveteket feldolgozó mérték utáni szabóságát, ugyszintén a saját műhelyében és felügyelete alatt készült női szőrmekabátokat, colliereket és karmantyukat. Nagy választékot tart szőrmével beült saját készítményű vadász- és gazdász-kabátokból, asztrachán és másnemű prémsapkákból, valamint nyers prémekből is. Elfogad mindennemű szőrmearu készítmést vagy új fazonra való izlésees átalakítást.

JUTANYOS ÁRAK.

895—x 12

PONTOS KISZÖLGÁLÁS.

tükrök és lencsék kísérleti bemutatása és alkalmazása. Hőmérők szemléltető bemutatása, a hő és munka viszonya. A gőzgépek szemléltető bemutatásával tárgyalva. A mágnesség és elektromosság alapjainak kísérletileg bemutatva. Statikai elektromosság és hatásai kísérletileg bemutatva. Földünk alakja, méretei és mozgása szemléltető bemutatással.

IV. Nemzetgazdaságtan. Tanórák száma: 10. Előadja: Wirker István felső keresk. isk. tanár. A termelés. Tényezői: a természet, a munka, a tőke. Az egyéni szabadság és magántulajdon. A munkamegosztás. A társulás. Az östermelés. A műipar. A forgalom. Az ár. A pénz. A hitel és bankügy. Kereskedelem és közlekedés. A jövedelem. A földjára. A tőkenyeremény. A munkabér. A vállalkozó nyeresége. A munkáskérdés. A fogyasztás. Fővérség. Takarékoság. Fényezés. Pazarlás. Tultermelés. Válság. A népesség és gazdasági hatása. A népesség szaporodása, fogyása. A gazdagodás. Az elszegényedés. A szegénység enyhítése. A biztosítás.

V. Elektrotechnika. Tanórák száma: 10. Előadja: Szentes Adolf áll. polg. isk. tanár. Mágneses és villamos alapjainak. Villamos áram gerjesztése. Galvanoplasztika. Villamos csengő és táviró. Dinamó gépek. Villamos világítás. Villamosugarak (Röntgen). Villamos hullámok (Marconi).

VI. Gazdasági vegytan. Tanórák száma: 10. Előadja: Perli Mihály felső kereskedelmi iskolai tanár. A vegytan fogalma, alapelvei. Elemek: az elemek legfontosabb és nélkülözhetetlen vegyei. A vegytan szerepe az iparban és a mindennapi életben. Erjedési kémia: szeszgyártás, sör, ecet, cukorgyártás. Festékek: külföldi szinesfák és ezekből nyert termékek. Az áruk tisztasága, hamisítása, kelmelés, tápszereink ösmertetése.

VII. Iparművészet. Tanórák száma: 6. Előadja: Streitmann Antal, főgimn. tanár. Szövészeti művészet: agyag-, üveg-, fa-, csontmív. Féművészet: kovács-, lakatos-, bronzművészet, ékszerészet, ötvösség, Zomán, niello, mozaik, intarsia, marató, vésés. Lakk és egyéb festés. Üvegek, üvegfestés. Átlagosan: bőr, papír, toll, kagyló, kő, stucco és a grafikai művészetek.

VIII. Történelem. Tanórák száma: 10. Előadja: Urhegyi János p. és f. k. isk. tanár. A magyar történelem főbb szakaszai: a közgazdasági és közművelődési állapotok az egyes korszakokban; kiemelve az alkotmány fejlesztéséért és megerősödéséért vívott nemzeti küzdelmeket. Nemzetiségi törekvések 1780-tól napjainkig; a nemzeti állam kiépítése.

IX. Egészségtan. Tanórák száma: 6. Előadja: Dr. Fialowski Béla, törvényszéki orvos. Az egészségnek lényege, feladata és viszonya a makrobiotikához. Az emberi szervezet alkotásának és működésének rövid ismertetése. A táplálkozásról. Állati, növényi és ásványi tápláló anyagok. A vegetarianizmusról. A vízzel, szeszes italokról és a narkotikumokról. Az élelmiszerek hamisításáról. A lakásról s annak befolyásáról az egészségre, a száraz és nedves lakás. A szellőzés, fűtés és világításról. Köztisztaság, vízvezeték, csatornázás. A test ápolásáról. Ruházásról. Munka, pihenés, alvás,

visszaütötte segítségemet. Kissé meglátorodott, de szeme könnytelen maradt; maga elé merengett; belebámult az ostoba ködbe, a sűrű sötéttségbe.

A temetés után a köd hirtelen szétoszlott. Felgördült, mint valami függöny, safrány színű, fényes, ragyogó lepel gyanánt...

Mikor eltűnt, felénk nevetett a csillogó tenger, a felhőtlen ég. A világ ismét nyájasan mosolygott, szépségével kérkedett. Mrs. Morrel szemrehányó pillantást vetett a természet fiatal szépségére, öröme s a kabinjába ment.

Bár egész napon a rokonszenv kitüntető jeleivel halmozott el, csak szobaleánya mondott köszönetet érte.

A második nap reggelén újra csak magára maradt. Többet fel akartuk keresni megbolygatni szent magányát, de aztán mégis lemondunk a terről.

Ugyanennek a napnak délutánján az árboncon fent tartózkodó matróz valami sötét pontot fedezett föl a déli látóhatáron. Kis idő múlva fekete foitá nagybodott, melyet mindannyian észrevettünk.

— Mentőcsónak — volt az általános vélemény — ünnel is benne és segítséget kérve, lobogtatják veszedelmet jelző zászlajukat. Megváltoztatott hajónk irányát. Gyorsan szeltek a zöld hullámokat s egy óra múlva csakugyan közelükbe jutottunk.

Most meg ott álltunk meg a csónak előtt, mely lesóványodott, halvány emberekkel volt megrakodva.

— Kik vagytok? — kiáltott a kapitány, midőn a hágesót lebecsátották.

— A „Nina Celeste“ utasából megmaradt szerencsétlen hajótöröttek.

— Hogy ment tönkre a hajótok?

— Elégett, sir, két nappal ezelőtt. Az első

szórakozás. A betegségekről. Fertőző bajok (tuberkulózis stb). Járványok. A fertőző bajok ellen való védekezés. Dezinficiálás. Balesetek. Életmentés.

A folyó évi november havi sorozatos előadások a következőképpen osztattak be: November hó 4-én fél 8-tól fél 9-ig Magyar irodalom; fél 9-től fél 10-ig Fizika. November 7-én fél 8-tól fél 9-ig Történelem. Fél 9-től fél 10-ig Gazdasági földrajz. November 11-én fél 8-tól fél 9-ig Történelem. Fél 9-től fél 10-ig Gazdasági földrajz. November 14-én fél 8-tól fél 10-ig Magyar irodalom. November 18-án fél 8-tól fél 9-ig Fizika, fél 9-től fél 10-ig Gazdasági földrajz. November 21-én fél 8-tól fél 9-ig Történelem, fél 9-től 10-ig Gazdasági földrajz. November 25-én fél 8-tól fél 9-ig Történelem, fél 9-től fél 10-ig Magyar irodalom. November 28-án fél 8-tól fél 9-ig Fizika, fél 9-től fél 10-ig Nemzetgazdaságtan.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggel 6 óráig kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 9/15 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kádfürdő reggel 6-8 óráig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van minden nap d. u. 5 óráig este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óráig este 10-ig.

Október 28. Tanítógyűlés.

Október 31. Városi képviselőválasztások.

November 9. Közig. bizottság ülése.

— Uj postafőnök. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Stibl János főtitkára a nagykir. kincstári m. kir. posta- és táviróhivatal főnökévé nevezte ki.

— Görög keletiek ünnepe. Görög keleti polgártársaink ma ünnepelték meg az úgynevezett Paraszke ünnepet, mely alkalommal a gör. kat. templomokban délelőtt 10 órakor ünnepi istentiszteletek voltak.

— Házasság. Dr. Juliusz Ármusz nagybecskereki ügyvéd november 3-án köt házasságot Cservenkán Löwy Katinka kisasszonnyal.

— A halottak emléke. A róm. kath. egyház vasárnap, november hó 1-én ünnepeli meg a szokásos kegyelettel Mindszentek napját, 2-ikán pedig a halottak ünnepét. Az ünnepnap istentiszteletek sorrendje a következő lesz:

Mindszentek napján: reggel fél 8 órakor esendés mise lesz. fél 9 órakor tartják meg az ifjúsági misét, 10 órakor pedig zenés-misért tartanak. Délután 2 órakor ünnepi vesernyét tartanak, utána halotti vesernyét, a melynek végeztével kedvező időjárás esetén körmenet megy a temetőbe, ahol a kálváriánál beszédet mondanak. Ezek után következnek a szokásos imádságok a megholtakért, amelyeknek végeztével a körmenet visszatér a templomba.

Halottak napján: délelőtt 9 órakor.

mentőcsónakunk elmerült. Az asszonyokat, — ketten voltak — lebecsátottuk beléje. A férfiak azonban, a lángoktól megráztatva, fejüket vesztették s a tengerbe ugrottak. Eppen csak mi maradtunk életben. Hármat közülünk elragadt a hullám. Mi többet megmenekültünk, bár forgott a csónakunk, mint a rokka.

— Mi volt a „Nina Celeste“?

— Fregát, sir, amelynek Bermudából Newyorkba kellett mennie. De a köd eltérített az utunkból.

A menekülteket fedélzetünkre vettük, tizenötön voltak, sápadt emberek mindannyian s az egyikük karjai között tartott valamit.

— Mit hoz magával? — kérdezte a kapitány, mintha kis gyerek volna!

— Csakugyan az, uram! Az egyik szerencsétlenül járt asszony kis babája. Eppen oda akartam neki nyújtani...

Éles kiáltás hallatszott az utasok csoportjából. Mrs. Morell kitérjesztett karokkal előrohant. Látszott, hogy ez a mozdulata önkéntelenül, öntudatlanul történt. Valamelyik odasugta a gyermeket tartó férfinak:

— Tegnap temettük a tengerbe a kicsikéjét. Az ember nagyon ügyellenül ringatta karjaiban a gyermeket s levette kalapját. Mrs. Morell hozzáért, kezét a gyermek arca fölé helyezte, akárcsak a féltékeny, szorgos méhike, midőn a nyíló virágszirmok fölött röpököd.

— El, — suttogta alig hallhatóan, midőn remegve, reszketve föléje hajolt. — Lélegzik! — Ugy látszott, mintha ezt a körülményt valami Isten csodájának tekintené.

Szép gondosan leemelte a gyermeket a férfi karjáról, gyors, tétova, támolygó léptekkel a kabinja felé sietett s ő, ki idáig egy könnyet se hullatott, most hangos zokogásra fakadt.

T. C. Harrangh.

szentbeszéd lesz, utána pedig gyászistentiszteletet tartanak az összes megholtakért.

November 3-ikán a temető kápolnájában tartanak gyászmisét az ott nyugvó megholtakért.

— Népfelkelői szemle. A tegnap megkezdett népfelkelői szemlélt mi reggel Rumpf János honvédszázados vezetésével tovább folytatták. A mai szemle alkalmával mindössze már csak 120 népfelkelő jelentkezett s a katonai hatóság felhívja mindazokat, akik a szemlére nem voltak, hogy lehetőleg rövid idő alatt jelentkezzenek a honvédlaktanya népfelkelői osztályában, mert ellenkező esetben a törvényben előírt büntetést szabják ki rájuk.

— Megyebizottsági tagok választása. Torontálvármegye több községében, nevezetesen: Bótoson, Czrepaján, Szerbeleméren, Csatádon, Almáson és Csókán tegnap tartották meg a megyebizottsági tagválasztásokat. A választások eredménye a következő: Bótoson dr. Mihályovics István központi tb. főszolgabíró, Czrepaján Zsiros Imre antalfalvai főszolgabíró, Szerbeleméren Menyhárt Károly nagybecskereki kincstári ispánt, Csókán Napholtz Lajos törökkanizsai főszolgabíró, Csatádon Bartolo János ottani községi jegyzőt, Almáson pedig Ackermann Endre ottani róm. katolikus plébánost választották meg megyebizottsági tagnak. Ma Révaufjalun, hónap pedig Bárányos községben lesz megyebizottsági tagválasztás.

— Tanítógyűlés. Zichyfalváról írják lapunknak: A „Délmagyarországi Tanítógyűlés“ bányai főköre f. hó 22-én Dolacra tartotta gyűlését az állami kezelésbe átvett iskola új épületének fölavatásával kapcsolatban. 10 órakor a tanulószeg Czegléd István kir. segédtanfelügyelővel, a tanítószeg és szép számu vendég nemzeti zászló élén vonult a róm. kath. templomba istentiszteletre, amely alatt a tanítók szép magyar énekkel gyönyörködtek a jelenlevőket. Az istentisztelet a Himesz lelkésztől hangjaival fejeződött be. Ezután következett az iskola fölszentelése, amelyet Besser plébános, Bojdis László offszenei plébános és Urbán helybeli segédlelkész közreműködésével végezték. A minden tekintetben modern iskolaépület Dolác község áldozatkészségét dicséri. A szakkörök részéről is általános elismerést szerzett a község előjárósága, hogy a község teljesen németajku lakossága számára a magyar kultúrának ilyen méltó templomot emelt. Alapos a remény, hogy ezen iskola nemcsak a hazafias nevelés, hanem a magyar nyelv terjesztése terén is megoldja feladatát, hisz ez a lakosság forró óhajta is. Az iskola átadása, illetve átvétele alkalmával beszéltek Urbán helybeli segédlelkész és Czegléd István kir. tanfelügyelő, aki a szülői és gyermekek hazafias érzelemre és a magyar nyelv elsajátítására buzdította. A fölavatást követte a tanítógyűlés, amelynek kiemelkedő része volt Spatár Valér egyesületi elnök megnyitó beszéde amelyben összehasonlítást vont a komoly és a nemzetiségi eszméktől elvadt néptanító között. Spatár né mélyreható poetikus hangú fejtegetést olvasott fel „Az estotikáról a népiskolában“. Gyakorlati jelentőségű volt Hollósi Adorján ujfalusi tanító értékezése a fegyelméről. A jelenlevő Czegléd István tanfelügyelőt a tanítószeg meleg szeretettel üdvözölte körében. Különös alkalmat adott ennek megnyilvánulására Mumpfer János offszenei tanító fölszólalása, aki közölte, hogy a tanfelügyelőt egy a névtelenség homályába rejtőzködő jóakarója egy levélben közönséges rágalommal illette. Erre a gyűlés Mihályfi József ig. tanító által benyújtott határozati javaslatban megvetését fejezi ki az ismeretlen rágalmozóval szemben és a tanfelügyelő iránt meleg szeretetének és mély tisztelőnek ad kifejezést. A gyűlést társasébed követte.

— Kereskedelmi és iparkamarai választások. Tegnap folyt le Nagybecskereken a kereskedelmi és iparkamarai tagok választása Strosz Béla városi főjegyző, polgármesteri helyettes elnöklésével. A délelőtti folyamán a kereskedők választották s mint már lapunk tegnap számában megírtuk, a kereskedők Weisz Izidort és Steinitzer Gézárt választották meg rendes tagnak, póttagoknak pedig Daun Gyulát és Braun Ármint. Délután az iparosok választották, szintén Strosz Béla elnöklésével. Bizalmi férfiak voltak: Seprős Valter, Kónya Ferenc, Lukinics Miklós és Albrecht Szaniszló. A választás eredménye itt a következő volt: Tóth Ferenc kapott 80 szavazatot, Feketics István 76, Seprős Valter 51 és Nasztics Jován 47 szavazatot. E szerint rendes tagoknak megválasztották Tóth Ferencet és Feketics Istvánt, póttagok lettek pedig Seprős Valter és Nasztics Jován.

A polgármesterek gyűlése. Mint fővárosi levelezőnk jelenti, a rendezett tanácsú városok polgármestereinek országos egyesülete tegnap tartotta Budapesten alakuló ülését, amelyen Nagybecskerekéről dr. Perisics Zoltán polgármester vett részt. A gyűlésen mindenekelőtt megalkotották a tisztikart s a tanácsstagok sorába beválasztották Nagybecskerekéről dr. Perisics Zoltán, Nagyikindáról pedig dr. Bogdán Zsivko polgármestert. Ezután Osváth Andor esztergomi főjegyző bemutatta azt a terjedelmes memorandumot, amelyet az immár megalakult egyesület legközelebb benyújt a kormányhoz az új városi törvény mielőbb való megalkotása dolgában. A memorandum felöleli mindazokat a főbb alapelveket, amelyeket a városok az új törvényben érvényesíteni óhajtanak. A memorandumot többek felszólalása után a közgyűlés magáévá tette. A városok segélyezésének és a városi tisztviselők illetményeinek rendezése dolgában a közgyűlés elhatározta, hogy kéri fogja a kormányt, hogy az összes városoknak állami feladatok végzéseért járó kárpótlás fele osztassék fel a városok között, a másik fele pedig jusson azoknak a városoknak, amelyeknek 50 százaléknál nagyobb pótladójuk van, még pedig a pótladó nagysága szerint. Elhatározta végül a közgyűlés, hogy a városi tisztviselők fizetésrendezése dolgában törvényjavaslat benyújtását fogja kérmezni a kormánytól. E szerint a városi tisztviselők olyan fizetési osztályokba volnának osztandók, mint a vármegyei tisztviselők s ez a törvényjavaslat oly időben lenne tárgyalandó, hogy a jövő év első napján életbeléptethető legyen. Hogy pedig a városok ezt a törvényt végrehajthassák, a jövő évi állami budgetbe felvett 2 millió koronából megfelelő előleget fognak kérni.

Aki kölcsön adta a vagyonát. Pancsováról írják: A napokban a Temesből egy női holttestet fogtak ki. Megállapították, hogy Zega Emilia előkelő pancsovai pátricius családnak leánya volt a szerencsétlen nő, aki Belgrádból jött Pancsovára, hogy itt 41 éves korában végét vessen életének. Mint beszélik, összes vagyonát Belgrádban élő sógorának adta kölcsön, akitől azonban sehogy sem tudott visszakapni egy fillért sem. Nem volt miből élnie s ez kergette az öngyilkosságba.

Színház, művészet.

A szerencse fia. A színtársulat legnap este Drégely Gábornak „A szerencse fia” című darabját mutatta be. A szerző satirikus komédiának nevezi munkáját s ez a megjelölés tényleg rá is illik, mert a darab nem is egyéb, mint annak a satirikus kifigurázása, hogy miképpen érvényesülnek ma az életben olyan alakok, akiknek sem tehetségük, sem tudásuk nincsen. A szerző egy szabólegényből csináltat a szerencsével és a stréberséggel minisztert, ami az első tekintetre abszurdumnak látszik, de ha a dolog mélyére tekintünk, nem is olyan lehetetlen. A szerencse segítségével minden lehetőséget lehet küzdeni, mivelhogy többet ér egy szikra szerencse, mint akár egy zsák arany. Olyan karrier ugyan, amelyet a szerző elének állít, nem igen fordul elő az életben, de a szerző ezt nem is akarja velünk elhitetni, hanem csak arra használja föl, hogy a szabólegény pályafutása során a satíra tüzeiben bemutasson a mai társadalomból egynéhány részletet, amelyek még karnikirozva is igazak. A tárgynak földolgozása eredeti és megkapó, csak a szerző színpadi tudása nem tud kellőképpen megbirkózni vele s így sok helyütt unalmas lesz s a darab veszedelmesen ellaposodik. Nálunk a darab vegyes érzelmeket kelteti, de az tagadhatatlan, hogy föl tudta csigázni a közönség kíváncsiságát és érdeklődését a történetek iránt. A darab sikere különben azon mulik, hogy kinek a kezében van a szerencse fiának a szerepe, s hogy egy szerepen fordul meg a darab sorsa, az bizonyítja egyébként a darab drámai gyöngességét. Nálunk szerencsése volt a szerzőnek, mert Kormos Antalnak, a szerencse fiának szerepe Virányi Sándorénál jobb kezekben aligha lehet. Ugy szólnak csak az ő játéka vitt a darabba életet, színt és hozott sikert. Ez a fiatal színészember tegnap elsőrangú művészek bizonyult, akinek pályafutása az első sora felé irányul. Olyan pompás humorral, satírával és finomsággal játszotta Virányi a szerencsésit, hogy a közönség nem győzött eléggé gyönyörködni benne. A többi szereplők között igen jó volt Gózon Béla, továbbá Halasi Mariska, Remete Géza, Halasiné, Barna Andor, Haraszti Vilma, Csanádi Irma, Anday Károly, Csolnacos, Halasi s a többiek is. Az előadás ma-

gában azonban meglehetősen nehézkes és vontatott volt. A színházat egészen megtöltötte a közönség. (S—s.)

Az Arany János-társaságból. A temesvári Arany János-társaság október 29-én, esütörtökön délután fél 5 órakor, a temesvári m. kir. állami főreáliskola dísztermében, nyilvános felolvasó-ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Kováts Sándor dr., rendes tag: Emlékbeszéd néhai Patzner István rendes tag felett. 2. Sziklay György dr., rendes tag: Költemények. 3. Fábry Géza, mint vendég: Játék. Elbeszélés.

A mai előadás. A kultúregyesület színházi előadásainak utolsója ma lesz az idei évadban. Ma a klasszikus zene-irodalom két pompás darabját, a Szép Galatheát és a Parasztbecsületet adja elő a színtársulat a legjobb szereposztásban s úgy mint az eddigi előadásoknak, a mainak is meg lesz a sikere.

TÁVIRATOK

A delegációk.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az osztrák delegáció plénuma ma tartotta első ülését, amelyen a külügyi költségvetés tárgyalását kezdte meg. A mai ülésen több interpellációt is intéztek a külügyminiszterhez.

A választói jog.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” ered. távirata.) Holló Lajosnak és Bathányi Tivadarnak grófnak állásfoglalása a plurális választói jog ellen élénk megbeszélés tárgyát képezi minden politikai körben. Ugy a függetlenségi, mint az alkotmány pártban nagy tévedésnek mondják Holló választójogi tervét. Ezekben a körökben azt állítják, hogy Holló terve alapján a legtöbb nemzetiségi vármegyében igen kedvezőtlen a magyarságra nézve. Azt beszélik, hogy különösen a függetlenségi pártban nagy az ellenszenv Holló és társai ellen és olyan hangok hallatszanak, hogy akinek nem tetszik a kormány választójogi tervezete, az lépjen ki a függetlenségi pártból.

Mint Pozsonyból jelentik, tegnap ott a szabad polgári párt négyülést tartott, amelyen tiltakozott a plurális választói jog ellen és ilyen értelemben táviratot küldtek a királynak.

Ghiczy Kálmán emléke.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Komáromból sürgönyzik, ott ma délelőtt leplezlek le Ghiczy Kálmán egykori pénzügyminiszternek születése századik évfordulója alkalmából Ghiczy komáromi szülőházának helyén épült pénzügyigazgatósági palota falába helyezett emléktáblát. Az ünnepélyen nagy közönség vett részt s Domány János polgármester mondott nagyhatású emlékbeszédet. Az emléktáblára számos koszorút helyeztek el, köztük a képviselőházét is, amelyet Rakovszky István alelnök tett le. Délben 1 órakor szünet volt.

A balkáni események.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Ujvidékről jelentik, nagy feltűnést kelt a szerb „Zasztava” és a „Branik” cikke, amelyekben arra figyelmezteti mind a két lap Szerbiát, hogy viselkedjék nyugodtan és ne ragadtassa el magát, mert nem számíthat a magyarországi szerbekre, akik a királyhoz és a hazához teljes lojalitással ragaszkodnak.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Azokat a híreszteléseket, mintha Boszniában és Hercegovinában kivételes állapotokat léptetnének életbe, félhivatalosan megcáfolják.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, György szerb trónörökös a külön bizottsággal tegnap odaérkezett s rövid ottidőzés után mindjárt tovább utazott Szentpétervárra. Ugyancsak ez a bécsi jelentés beszéli, hogy a szerb trónörökös vonatával kel-

lett volna utaznia Ferenc Ferdinánd trónörökösnek is s a kocsiját már a vonat-hoz is csatolták. Mikor azonban Ferenc Ferdinánd meghallotta, hogy a szerb trónörökös is azzal a vonattal utazik, a kocsiját lecsatoltatta. A dolog természetesen érthető feltűnést kelt.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, német politikai körökben az a nézet van elterjedve, hogy Iswolszky orosz külügyminiszternek, Bülow német kancellárral és Schoen államtitkárral folytatott megbeszélése azt a közös óhajt szolgálta, hogy megnyugtassák a közvéleményt a balkáni eseményekre vonatkozólag, az esetleges komolyabb bonyodalmaknak elejét vegyék s a hatalmak között a megegyezést elősegítsék. Az a barátságos forma, amely ezeket a közös megbeszéléseket jellemzi, ismételtlen is bizonyosságot szolgáltat arról a barátságos viszonyról, mely Berlin és Szentpétervár között fennáll.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” ered. táv.) A „Kölnische Zeitung”-nak egy Berlinből keltezett közleménye ismételtlen felsorolja azokat az irányelveket, amelyeket Németország a konferencián követni fog. Németország csak az esetben fogja magát a konferencián képviseltetni, ha Ausztria-Magyarország is részt fog azon venni, mint, a mely nélkül a konferencia el sem képzelhető, de akkor is csak az esetben, ha a többi hatalmak is a konferencia pontozataiban megegyezésre jutnak. Biztosíték adandó, hogy a konferencián semmiféle olyan határozatot nem fognak hozni, a mely Törökországra nézve további veszteségeket jelentene. A szövetséges és barátságos viszony, mely köztünk és Németország között fennáll, már eleve is kizárja azt a lehetőséget, hogy Németország reánk akár a program-pontok megállapításánál, akár Szerbia és Montenegro területi kárpótlása ügyében pressziót gyakoroljon, mely utóbbi különben is lehetetlenség volna anélkül, hogy vele újabb sérelmet ne követnének el Törökországgal szemben.

Függetlenségi újságírók egyesülete.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál” ered. távirata.) A függetlenségi párti újságírók elhatározták, hogy külön egyesületet alakítsanak, hogy így szorosabb kapcsolatban legyenek a függetlenségi párttal. A függetlenségi újságírók egyben tisztelegtek Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel és Hoitsy Pálnál.

Határidő-üzenet.

Budapest, okt. 27. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre 1908.)	24.30
Buza (április 1909.)	24.68
Rozs (októberre 1908.)	19.80
Rozs (áprilisra 1909.)	20.26
Zab (októberre 1908.)	16
Zab (áprilisra 1909.)	16.80
Tengeri (októberre)	15

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Bérlét 27. sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 31. előadás.

Ma, kedden, 1908. október hó 27-én:

SZÉP GALATHEA.

Mythologiai víg operette 1 felvonásban. — Irta: Poly H.

Személyek:

Pigmaleon, görög szobrász	Barna Andor
Ganymed, szolgája	Csanádi Irma
Mydas, pénztőzser és műmecenás	Kabos Gyula
Galathea, szobor	Pataki Vilma

PARASZTBECSÜLET.

Opera 1 felvonásban. — Irta: C. Targioni és C. Menasci.

Személyek:

Turridu, egy fiatal földműves	Barna Andor
Aiffo, fuvaros	Radányi Dezső
Santuzza, pörleány	Kaposi Józsa
Lola, Aiffo neje	Csanádi Irma
Lucia, korezmárosné, Turridu anyja	Halasiné Etel

Holnap, szerdán, 1908. évi október hó 28-án:

BÁLKIRÁLYNŐ.

3441/1908. sz.

Alibunári járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Az alibunári járáshoz tartozó Számos községben üresedésbe jött községi **jegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket **f. évi nov. 20-ig** hozzám nyujtsák be.

A jegyzői állás javadalmazása: 1. Kézpénzfizetés 1600 kor. 2. Utátalány 200 korona. 3. Négy öl kemény tűzifa. 4. Szabad lakás 800 □-öl kerttel. 5. Magánmunkálatok után szabályrendeletileg megállapított díjak.

Alibunár, 1908. évi október hó 20.

Radonits,
főszolgabíró.

965-3.2

2575/1908. sz.

Csenei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye csenei járáshoz tartozó Öregfalú községben lemondás folytán megüresedett községi **szülésznői állásra** ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szülésznői oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket **f. évi nov. 30-ig** hivatalomhoz annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Javadalmazás: 1. Évi fizetés 120 kor. 2. Látogatási díj nappal 40 fill., éjjel 60 fill. 3. Szüléseknél való közreműködésért 2 kor.

Pályázni kívánóktól a magyar nyelv mellett a román nyelv bírása okvetlenül megkívántatik.

Csene, 1908. évi október hó 22.

Uzbasics,
főszolgabíró.

961-3.3

907/1908. kig. sz.

Németh község előljáróságától.

Hirdetmény.

Németh község határában f. évi szept. hó 9-én 1 drb 6 éves,

sötétsárga kanca,

hátsó bal lábán patkó alakú U betű, csillagos homloku, 80 kor. értékű; továbbá 1 drb 6 éves,

világossárga kanca,

hátsó bal lábán A betű, csillagos homloku, 80 kor. értékű lovak bitangásban találtattak.

A tulajdonos f. évi **okt. 31-ig** alólirott község előljáróságánál jelentkezhetik és tulajdonjogát igazolhatják.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos fenti határidőig nem jelentkezik, az állatok, mint gazdátlan jószágok, **f. évi okt. 31-én d. e. 8 órakor** a községszánán nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali kézpénzfizetés mellett el fognak adni.

Németh, 1908. évi október hó 22.

Vuchetich József,
jegyző. 962-3.3

Radulov Vlada,
bíró.

1609/1908. sz.

Csene község előljáróságától.

Árverési hirdetmény.

Csene község előljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a volt horvát-csenei határ

vadászati joga

1909. évi január hó 1-éveli kezdettel 6 (hat) egymásután következő évre **f. évi dec. 1-én d. e. 9 órai** kezdettel a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog a latni.

A kikiáltási ár 400 kor., melynek 10%-a pánatpénz címén kézpénzben lefizetendő.

Az árverési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Csene, 1908. évi október hó 23.

959-3.2

Az előljáróság.

3250/1908. sz.

963-2.2

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett szentpéteri **irnok-végrehajtói állásra**, melynek javadalmazása 720 kor., pályázatot hirdetek és felhívom pályázni óhajtókat, hogy képesítésüket és eddigi működésüket igazoló okmányaikat **f. évi nov. 10-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Perjámos, 1908. évi október. 21.

Keresztes,
th. főszolgabíró.

3357/1908. sz.

967-2.2

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán megüresedett újszentpéteri **segédjegyzői állásra** ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázni óhajtókat, hogy oklevelükkel és eddigi működésüket igazoló okmányikkal felszerelt kérvényeiket **f. évi nov. 10-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a pályázati idő lejártá után beérkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A segédjegyzői állással a községi pénztárból 600 kor. és 400 kor. állami kiegészítés van javadalmazásként egybekötve.

Perjámos, 1908. évi október hó 21.

Keresztes,
th. főszolgabíró.

A Korona-utca 588. számú

ház és

7 hold szőlő

a Muzslyán, kedvező feltételek mellett

eladó.

Dr. Anneu Ernő

ügyvéd, Nagybecskereken. 958-3.3

Telefon!

Telefon!

Tisztelt közönség!

Van szerencsém Nagybecskerek városa és a környék t. közönségének szives tudomására hozni, hogy f. évi nov. 1-én Nagybecskereken, a Hunyadi-(fő)-utcában, a Popovics-Pécsi-féle házban (Praschák Testvérek virágkeres. mellett) **Erczegán Tivadar bej. cég alatt** a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, dusan felszerelt és az „Arany kulcs”-hoz címzett

fűszer-, anyag-, festék- és csemegeáru üzletet nyitok.

Elsőrendű összeköttetésem folytán mindenkor abban a helyzetben leszek, hogy a szakmámba vágó összes cikkekben kizárólag a legjobbat nyujtsam t. vevőimnek pontos és előzékeny kiszolgálás s mindenkor mérsékelt árak mellett.

Kérem a t. vevőközönség becses támogatását vállalatomhoz.

Magamat szives jóindulatukba ajánlom kitünő tisztelettel

Erczegán Tivadar,
Nagybecskerek.

971-3.1

959/1908. sz.

A törökbecsei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A torontálvármegye törökbecsei járáshoz tartozó Melence községben megüresedett községi **állatorvosi állásra** ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket **f. évi nov. 20-ig** küldjék be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Az állással összekötött javadalmazás a következő: 800 korona évi fizetés, huszemle után körülbelül 300 kor. Látogatási díj nappal 60 fill., éjjel 1 kor. 20 fill.

A választás napját később fogom meghatározni.

Törökbecse, 1908. évi október 23.

Dr. Csávós,
főszolgabíró.

906-3.2

2820/1908. sz.

Torontálvármegye alispánja.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törökbecsei járásában elhalálozás folytán megüresedett járási **orvosi állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen járási orvosi állás a X. fizetési osztálynak megfelelő 2000 kor. alapfizetés, 600 korona utátalány és 350 kor. laktér-illetmény élvezetével javadalmazatik.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi alkalmaztatásukat, minősítésüket igazoló okiratokkal és a 80.099/1893. sz. B. m. szabályrendelettel életbeléptetett tis ti orvosi vizsgálati letételt is igazoló bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényüket Torontálvármegye főispánjához címezve a 125.000/1902. sz. B. m. vármegyei ügyviteli szabályzat 4-ik §-ának megfelelően bezárólag **f. évi nov. hó 25-ik napjáig** hozzám nyujtsák be.

Nagybecskerek, 1908. évi október 23.

Jankó Ágoston,
alispán.

972-3.1

Nyomdász-tanuló

azonnal felvétetik.

RÁMPÁS

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).

822-x.29

BUIZÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESÉ- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTETT rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDIT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVÁ!

Ívgyógyomlóra használva, vesé- és hólyagbajoknál, a vesemé- dence idült hurutjainál, húgybó- és fűvénképződésnél, a lég- utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatá- sunak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség.

Muschong buizási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereken főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható Schlesinger D. fűszerkereskedésében (a főpostánál szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és ká- házban. 791-153.149